

עין משפט
גר מצוה

ע:

אלו דברים פרק ששי פסחים

מסורת הש"ס

לא א מ"י פ"ד מהל'
קרבן פסח הלכ' י'
ל"ב מ"י פ"ה מהל'
מגינה הלכה ח:

רבינו תנאל

מ"א טעמא דבן דורתאי דרתיב וזבחת פסח וכו'. רש"י פי' דבחינת י"ד מיירי 'ולפי' ל"ל דלגן מימא אע"ג דלית ליה היקשא אחרינא לעיל חגיגת י"ד לא דחיא שבת אע"ג דלכל מילי אקשיה חגיגה לפסח דלפילו לשבירת מדקאמר רב אשי בסמוך ואין טעמא דפרושין ניקו ויפירוט ולי בן תימא נמי ס"ל דח"י שבת לא היה מתמה כולי האי וטעמא כדלפינן בסמוך מוטומות אומו וגו' דלא דחיא שבת אע"ג דקרנן ציבור היה ה"ג לכן תימא ואע"ג דקרא ומוטומות אומו בחגיגת ט"ו כמיב סכרה הוא להשוות החגיגות יחד ולהי' אילטרין לכן דורתאי למליף מוחמת פסח שהוקשו לענין זביחה ואפי' בשבת לאפוקי שלא נקיס החגיגות יחד ולא מלי למליף מהיקשא דכן תימא דפ"י וקשה דלעיל קאמר רב אשי דלי חובה היא מימי חגיגת ט"ו ומשמע דלכן תימא ולתנא דלקמן דלית לה חגיגת ארבעה עשר דאורייתא דחיא שבת א"כ מלי קמתה רב אשי ואין טעמא דפרושין ניקו ויפירוט ועוד תיקש להסו' דלמר בהולילו לו (יומא ג.) נקוט האי כללל בידך כל שזמנ קבוע דוחה את השבת ואת הטומאה ואפי' דימדי הא איכא חגיגת י"ד דקבוע לה זמן ולא דחיא לך נראה לריי עיקר דהכא איירי בחגיגת ט"ו כדמוכח דמייתי קרא דמוטומות אומו וחתי שפיר דלא כיל בהולילו לו אלא דבר שקבוע לו זמן יום אחד ולא יומר אכל חגיגת ט"ו לא תשיב כל כך זמן קבוע כיון שיש לה משלומין כל שבעה ומ"מ פריך שפיר הא ודאי קרנן ציבור הוא דלף חגיגת חמשה עשר תשיבה וזנה קבוע כדאמרין עבר תיקש ב' דליה (דף כ.) אמר להן ב"ה אף זו קבוע לה זמן דתמן עבר הרגל ולא חג אינו חייב בחתירותו ואין להקשות א"כ אמאי הולדך נן דורתאי לפרוש ולהתרחק ידי שיהיה דברך רחוקה ויפטר הלא היה יכול להביא חגיגתו כל שבעה כדלפינן בסמוך אומר ר"י דילמא יהודה נן דורתאי ס"ל מדליתקש חגיגת חמשה עשר לפסח שבעה עשר און להשלומין והא דמוקי נן דורתאי קרא דזבחת פסח בחגיגת חמשה עשר ולא בחגיגת י"ד משום דסבר לחגיגת י"ד לא דאורייתא: ה"א ודאי קרנן ציבור הוא. נקט קרנן ציבור משום דליתא

מנא דחלי זבחי בפ' יש בקרבנות ציבור שאין ציבור שקרבנות ציבור דוחין את השבת והוא טעמא דמיהו כפרת הולילו לו (יומא ג.) אמר"י כל שזמנ קבוע דוחה את השבת ואת הטומאה ואפי' דימדי הא איכא חגיגת י"ד דקבוע לה זמן ולא דחיא לך נראה לריי עיקר דהכא איירי בחגיגת ט"ו כדמוכח דמייתי קרא דמוטומות אומו וחתי שפיר דלא כיל בהולילו לו אלא דבר שקבוע לו זמן יום אחד ולא יומר אכל חגיגת ט"ו לא תשיב כל כך זמן קבוע כיון שיש לה משלומין כל שבעה ומ"מ פריך שפיר הא ודאי קרנן ציבור הוא דלף חגיגת חמשה עשר תשיבה וזנה קבוע כדאמרין עבר תיקש ב' דליה (דף כ.) אמר להן ב"ה אף זו קבוע לה זמן דתמן עבר הרגל ולא חג אינו חייב בחתירותו ואין להקשות א"כ אמאי הולדך נן דורתאי לפרוש ולהתרחק ידי שיהיה דברך רחוקה ויפטר הלא היה יכול להביא חגיגתו כל שבעה כדלפינן בסמוך אומר ר"י דילמא יהודה נן דורתאי ס"ל מדליתקש חגיגת חמשה עשר לפסח שבעה עשר און להשלומין והא דמוקי נן דורתאי קרא דזבחת פסח בחגיגת חמשה עשר ולא בחגיגת י"ד משום דסבר לחגיגת י"ד לא דאורייתא: ה"א ודאי קרנן ציבור הוא. נקט קרנן ציבור משום דליתא

במרוכה מנא ידעי ואלא שבא בטומאה סוף סוף מנא ידעי דמית נשיא דמית נשיא אימת אילמא דמית בשלשה עשר סכין למה לי דמטבליה ואלא דמית בארבעה עשר מאי שנא סכין דמטביל ומאי שנא קופיין דלא מטביל לה לא צריכא דנשיא גוסס בשלשה עשר סכין דהוה ספיקא מטביל לה קופיין דתרי ספיקי לא מטביל לה תניא יהודה בן דורתאי פירש הוא ודורתאי בנו והלך וישב לו בדרום אמר אם יבוא אליהו ויאמר להם לישראל מפני מה לא חגגתם חגיגה בשבת מה הן אומרים לו תמהני על שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון שהן חכמים גדולים ודרשנין גדולים ולא אמרו להן לישראל חגיגה דוחה את השבת אמר רב מ"ט דבן דורתאי דכתיב יזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר והלא אין פסח אלא מן הכבשים ומן העוים אלא צאן זה פסח בקר זו חגיגה ואמר רחמנא זבחת פסח א"ר אשי ואין טעמא דפרושים ניקו ונפרוש אלא קרא לכדרב נחמן הוא דאתא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבובי מניין למותר הפסח שקרב שלמים שנא זבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר וכי פסח מן הבקר בא והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן העוים אלא מותר הפסח היא לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר ורבנן מ"ט לא דחי שבת הא ודאי קרנן ציבור הוא א"ר אילעא משום רבי יהודה בן ספרא אמר קרא זבחתם אותו חג לה' שבעת ימים בשנה שבעה שבונה הוא יאלא מכאן לחגיגה שאינה דוחה את השבת כי אתא רבין אמר אמרתי לפני רבותי פעמים שאי אתה מוצא אלא ששה גנון שחל י"ט הראשון של חג בשבת אמר אבבי י"ט אבין הכלא לימא כי האי מילתא שמעיה לא משכחת לה כלל שבעה אוחא ברוב שנים אמר עולא אמר רבי אלעזר שלמים ששחטן מערב י"ט אינו יוצא בהן לא משום שמוחה ולא משום חגיגה משום שמוחה דכתיב יזבחת ושחטת בעיני זביחה בשעת

במרוכה. בחזרה מועטת שהפסח מרובה להן ולא יציאו חגיגה: מנא ידעי. העלים בשלשה עשר שהפסח חזרונו מועטת הרי כל שעה צאן ומניין עליו אנשים מעלמא וקוים להן בן חלק מן הבעלים עד שעת שמיטה הלך לא קיס (ב) ליה שהפסח חזרונו מועטת ומטביל לקופיין שמה יציאו חגיגה ויטרכו לשבירת עצמות: שבה בטומאה. שריב ציבור טעמין ומנן (א) זמן סכא בטומאה אין מצידין עמו חגיגה וזה המולאה טעור ואע"פ שאף הטהורים עושין בטומאה עם הציבור מטבילה לשבר זה עצמות חגיגת חמשה עשר שאינה נאה בטומאה: מנא ידעי. הבעלים בשלשה עשר שמתעבלין סמייעה שיהו רוב ציבור טעמין: דמיס נשיא. ומזהו לכל ישראל להסתפק: אי נימא בשלשה עשר. כשהיו מהטרין כלילס: סכין למא ליה לאטבוליה. למריה הרי היא עמיד ליעמא וזה המולאה אס טעור הוא למא ממחיקה בטורה ושומע זה שלמי חגיגתו צי"ע: אלא דמיס בארבעה עשר. וכשהטבילו כלילס צי"ג האריין לארבעה עשר לא היו יודעין שיבאו בטומאה א"כ גם את הקופיין הטבילו לשבירת העצמות דחגיגת ארבעה עשר: ומאי שנא סכין. קופיין אטבולה מרה מאתמול ומאי שנא דלף לא אמרי' אטבולה מרה מאתמול: ל"ל צריכא דנשיא גוסס בשלשה עשר ולא גרסין ומס בארבעה עשר. דמה לי מת ומה לי לא מת: סכין דחזר ספיקא. הוא פסח בטומאה משום דהן ספיקא לא חימע מלאטבולה ואטבולה דחייס שמא לא ימות וישעה פסח בטורה: אבל קופיין דתרי ספיקי. אית ליה מסלקי ליה ממורת טבילה שמא ימות ולא יציאו חגיגות לא בארבעה עשר ולא בחמשה עשר או אפי' לא ימות שמא אי לא אטרכך לחגיגת ארבעה עשר שהיא חזרתה מועטת ויבא פסח במרוכה ולי משום חגיגת חג חמשה עשר עדיין יש שהות להטבילה צי"ד הלך לא אטבולה מרה בשלשה עשר: נן דורתאי פירש. מן החכמים ונכלל מהם מפני שהיו אומרים אין חגיגת ארבעה עשר דוחה שבת: ויש לו בדרום. רחוק מירושלים שלא לעלות לרגל ויתמדיי בפסח ובחגיגה דקסבר חגיגה חובה ואפי' במרוכה: ואין טעמא דפרושים וכו'. וכי לך

הוצרכו לדרוש המקראות אחר טעמי המבדילים מן החכמים: מוסר הפסח. צין שהפירש פסחו ואבד ונתכפר בזהו ואמ"כ נמצא זה בין שהפירש מעות לפסחו וזלה קדושת פסח על כולו והחלו טלואים ויחמתורו מן המעות: שקרב שלמים. צמועד או לאחר הרגל: לדבר הכא מן הללן ומן הסקר. היינו שלמים שכשירין לכל מכל אלא ומכל בקר זכר ונקבה: אמאי לא דחיא שבת. ואפילו חגיגת חמשה עשר הא ודאי קרנן ציבור הוא דהא אמי בכיטפיה כי פסח חומן קבוע לה: ומוטומות אומו. חגה הסוכות כמיב דתשלומין ידידה כל שמונה הלך שמונה אסו. אלא לאו שמע מינה אין לך חגיגה שדוחה שבת הלך לא משכחת שמונה לעולם: גנון שחל י"ט הראשון של חג להיות בשבת. דמטי נמי שמיני עזרת בשבת דאין כאן אלא ששה: אבין הכלא. קיבר את בניו היה: לימא כי האי מילתא. שאילה שאינה הוגנת: בשעת

(א) ובח"ד ד' י"א: ט. מנחת
(ב) פ"ג. (ג) חולין ק"ד
(ד) ודף ג' ר"ל.
(ה) ודף ג' ר"ל.
(ו) ודף ג' ר"ל.

תורה אור השלם

- 1. וזבחת פסח ליה
אלהיך צאן ובקר במקום
אשר יבחר יי' לשכן שמו
שמו:
2. והתגם אתו חג ליה
שבעת ימים בשנה חתת
עולק לדריכתם בחדש
השביעי חתנו אתה.
ויקרא כל כג
3. וזבחת שלמים
ואבלת שם ושחטת לפני
יי' אלהיך: דברים כ"ז

הגהות הב"ח

- (א) רש"י ד"ה מנא ידעי
וכי לא קיס להו שהפסח:
(ב) תריס ד"ה הא ודאי וכו'
ואורי' דחגיגת חגי' ככלל:

גליון הש"ס

תריס' ד"ה סא טעמא
וכי ידעי צ"ל ריב"ז
עין לעיל ג' ע"ב תריס'
ד"ה צ"ד ולקמן קוד
ע"ב תריס' אמת זכר
לפסח: בא"י ט"ה אין
הא תשלומין. עי' מגילה
ו' ע"ב תריס' ד"ה יס
כשמה: תריס' ד"ה הא
ודאי וכו' דחאי קרא
היתומים. עין טו"ה און
מגילה ה' ע"ה ד"ה
חגיגת: